

SZEMLE

E-kormányzat

Irkhin, Iu. V.: **Elektronikus kormányzat és társadalom**

(Eredeti cím: „Electronic Government” and Society)

Sociological Research (2007), XLVI. évfolyam, 2. szám

URL: <http://www.socresonline.org.uk/>

A tanulmány az orosz kormányzati szféra működését boncolgatja, és az elektronikus kormányzatnak erre a kifejezetten megcsontosodott, bürokratikus rendszerre gyakorolt reformáló hatásával foglalkozik. Az összehasonlításokhoz a szerző a Harvard Egyetem *Network Readiness Index*t használja fel. Véleménye szerint az elektronikus kormányzat újszerű, szolgáltatáscentrikus modellje megváltoztathatja az orosz hivatali rendszert. Az orosz e-kormányzati szolgáltatásokat egyelőre csak kevesen használják, elsősorban az aktív városi civil szférában és az akadémiai szektorban.

Lollar, Xia Li: **A kínai e-kormányzati honlapok vizsgálata**

(Eredeti cím: Assessing China's E-Government: information, service, transparency and citizen outreach of government websites)

Journal of Contemporary China (2006), XV. évfolyam, 46. szám

URL: <http://www.tandf.co.uk/journals/titles/10670564.asp>

Mivel az e-kormányzat az információs társadalom egyik fontos, emblemikus területe, bőséges szakirodalom tárgyalja. Ritkaság azonban a kínai e-kormányzattal foglalkozó értékes elemzés, bár az ilyen irányú fejlesztési programok már 1999-ben megindultak Kínában. Xia Li értékes cikkében szisztematikus áttekintést ad 29 kormányzati honlapról, ismertetve az azokon nyújtott szolgáltatásokat. Az e-kormányzat hatásai általában az átláthatóságban és az e-demokráciában is tetten érhetők, érdekes kérdés tehát, hogy a kínai e-kormányzati kezdeményezések milyen mértékben okozhatnak politikai változásokat. A szerző konklúziója szerint gyakorlatilag semmiféle ilyen természetű változás nem várható tőlük, ez a helyzet azonban az e-kormányzat terjedésével változhat.

Vromen, Ariadne: **Az ausztrál fiatalság politikai részvételének és internethasználatának összevetése**

(Eredeti cím: Australian young people's participatory practices and internet use)

Information, Communication & Society (2007), X. évfolyam, 1. szám

URL: <http://www.tandf.co.uk/journals/titles/1369118X.asp>

A cikk egy felmérés adatait dolgozza fel, melynek során 18–34 éves fiatalokat vizsgáltak különféle tényezők (földrajzi elhelyezkedés, végzettség, anyagi körülmények stb.) figyelembevételével. Az elemzés szerint – noha az internet mint fő információforrás még nem vette át a tévé és az újságok helyét – Ausztráliában egyértelmű összefüggés mutat-

ható ki az internethasználat és a közösségi aktivitás között. Bár e két terület (az információszerzés és a közösségi élet) nem mosható össze, Vromen elemzése segít annak megértésében, hogy az internethasználat milyen szerepet játszik egy fejlett információs társadalom fiataljainak életében. A tanulmány azt sugallja, hogy az internetet használó fiatalok aktívabbak, és érdemes az e-demokráciát fejleszteni – ennek segítségével talán ismét aktivizálható egy jelentős társadalmi réteg, amely elveszítette az érdeklődését a politika iránt, és eltávolodott a közélettől.

Hozzáférés

Vinoth Gunasekaran, Fotios C. Harmantzis: **Új vezeték nélküli technológiák a fejlődő országoknak**

(Eredeti cím: Emerging wireless technologies for developing countries)

Technology in Society (2007), XXIX. évfolyam, 1. szám

URL: http://www.elsevier.com/wps/find/journaldescription.cws_home/384/description#description

A fejlődő országok számára az új vezeték nélküli internet-hozzáférési technológiák több szempontból is egyedülálló lehetőségeket nyújtanak. A társadalmon belüli digitális egyenlőtlenségek mellett a fejlett országokhoz viszonyított elmaradottságot is csökkenthetik. Az országok ugyanis a legkorszerűbb technológiákba fektethetnek be, a békaugrással kihagyhatják a vezetékes megoldások költségigényes fejlesztési szakaszát. A cikk különböző urbanizáltsági szintekhez rendelve, indiai példák segítségével mutatja be a fontosabb technológiai megoldásokat.

Valadez, James R. – Duran, Richard: **A digitális megosztottság újraértelmezése: a számítógépek és az internet-hozzáférés meglétén túl**

(Eredeti cím: Redefining the Digital Divide: Beyond Access to Computers and the Internet)

The High School Journal (2007), XC. évfolyam, 3. szám

URL: http://muse.jhu.edu/journals/high_school_journal/

A tanulmány a digitális megosztottságnak a hozzáférés meglétén, illetve hiányán alapuló klasszikus bipoláris megközelítését kívánja árnyalni. Szerzői hat olyan kaliforniai iskolában végeztek „mélyfúrást”, amelyek közül öt technológiailag kevésbé felszereltnek minősül (keves számítógép, kevés internetkapcsolat), egy pedig – mintegy ellenpéldaként – ezen a téren kiválóan el van látva. A pusztán hozzáféréstől a számítógép- és internethasználat minőségét és mennyiségét is vizsgálták, továbbá megpróbálták felmérni az adott iskolák tanárainak szociális kapcsolatrendszerét és érvényesülését is. Megállapították, hogy a jobban felszerelt iskolák diákjai és tanárai nemcsak hogy könnyebben hozzáférnek az eszközökhöz, hanem azokat többet és minőségileg magasabb szinten használják is, és mindez szociális érzékenységükben és kapcsolatrendszerükben is kimutatható.

Innováció

Gerd Schienstock: **A mintakövetéstől a példamutatásig – Finnország útja a tudás-alapú gazdaság felé**

(Eredeti cím: From Path Dependency to Path Creation. Finland on its Way to the Knowledge-Based Economy)

Current Sociology (2007), LV. évfolyam, 1. szám

URL: <http://csi.sagepub.com/>

Finnország évek óta vezető helyet tölt be a nemzetközi versenyképességi rangsorokban. Az elmúlt 15 évben itt végbement fejlődés bebizonyítja, hogy egy ország gazdasága viszonylag rövid idő alatt is képes lehet alapjaiban megváltozni. A finn tapasztalatok részben cáfolják a fokozatosságot és a mintakövetést hangsúlyozó közgazdasági iskolák alaptezíseit. Az izgalmas tanulmány bemutatja a finnországi „zöld alapanyagokra” épülő fakitermelés átalakulását és az úgynevezett „tudásintenzív” tevékenységek, az országot ma jellemző IKT-iparágak előtérbe kerülését, az 1990-es éveket jellemző gazdasági megtorpanást követően kialakult hálózati gazdaságban. A cikkből levonható az a tanulság, hogy érdemes a már kijárt útról lelépni, és a mintakövetés helyett új megoldásokat keresni.

John Quiggin: **A blog, a wiki és a kreatív újítás**

(Eredeti cím: Blogs, wikis and creative innovation)

Business Information Review (2006), XXIII. évfolyam, 4. szám

URL: <http://bir.sagepub.com/>

A cikk a világhálón megjelent olyan új, közösségi alapon létrehozott tartalmaknak a szerepét vizsgálja a technológiai és társadalmi innovációban, mint a wikik és a blogok. Rövid történeti áttekintés után arra az ellenmondásra hívja fel a figyelmet, hogy az innováció hagyományosan a versengésre épül, míg a technológiai fejlődés központi eleme egyre inkább a kreatív együttműködés. A szerző az innovációs politika új irányát ezért a verseny jelentőségének csökkentésében és az együttműködés, illetve a kreativitás szerepének növelésében látja.

Identitás és megfigyelés

Daniel A. Caeton: **Az identitáslopás kulturális megközelítésben és a világháló háziásítása**

Bulletin of Science, Technology & Society (2007), XXVII. évfolyam, 1. szám

(Eredeti cím: The Cultural Phenomenon of Identity Theft and the Domestication of the World Wide Web)

URL: <http://bst.sagepub.com/>

A kultúrakutatásból táplálkozó cikk az identitáslopás tágabb értelemben vett társadalmi hatásával foglalkozik. A technológiai szempontok mellett kitér a jogi és a kulturális megközelítésekre is. Az identitáslopás körül kialakult mítoszt, a jelenséget övező félel-

met három amerikai televíziós reklám segítségével elemzi a szerző. Véggövetkeztetése szerint a kulturális változások hatására az információs társadalomban alapvetően átalakulhat a technológia és az individuum szerepe.

Laura Robinson: A CyberÉn: identitáskeresési törekvések a világhálón, szimbolikus interakciók a digitális korban

New Media & Society (2007), IX. évfolyam, 1. szám

(Eredeti cím: The cyberself: the self-ing project goes online, symbolic interaction in the digital age)

URL: <http://nms.sagepub.com/>

A szerző Mead és Goffman munkái alapján, szociálpszichológiai hagyományokra építve vezeti be az *online*-identitás alapfogalmait, a szerepjátékot és a virtuális személyiséget. A szimbolikus interakcionizmus perspektívájából magyarázza a CyberÉnhez kapcsolódó reaktív Én (*I*) és a felépített Én (*Me*) közötti különbséget, valamint a digitálisan megjelenő, általánosított Másik (*Other*) fogalmát. Eközben vitába száll az internet kezdeti éveivel kötődő *online*-szerepjátékok (*MUD*-ok) posztmodern elemzéseivel is, mivel véleménye szerint ezek nem magyarázzák meg az új jelenségeket.

Dennis Broeders: Európa új digitális határai: EU-adatbázisok és az illegális bevándorlók megfigyelése

International Sociology (2007), XXII. évfolyam, 1. szám

(Eredeti cím: The New Digital Borders of Europe: EU databases and the Surveillance of Irregular Migrants)

URL: <http://iss.sagepub.com/>

Az EU egyre inkább hasonlít egy jól védett erődítményre. A bevándorlók ellenőrzésében kettős szerep jut a technológiának: már a határok védelménél megjelennek a hőérzékelő és éjjellátó kamerák, valamint a fejlett mozgásérzékelők. A belépéskor, illetve az országhatárokon belüli ellenőrzéseknél az adatbázisok szerepe kerül előtérbe. A cikk az EU három bevándorlásügyi adatbázisának fejlődését vizsgálja, és azt a szerepet elemzi, amit ezek az illegálisan bevándorló és az Unión belül lakóhelyüket váltogató személyek ellenőrzésében betöltenek. E három adatbázis összekapcsolása és további tervezett fejlesztése sosem látott ellenőrzés lehetőségeit és veszélyeit rejtik magukban. Az adatok elemzésével az EU vízumpolitikája olyan irányba mozdulhat el, ami ismét megnehezítheti az illegális határátlépéseket.

Tudomány és oktatás az információs társadalomban

John Willinsky: Hogyan járulhatnak hozzá a wikipediához a szabadon elérhető tudományos kutatások?

(Eredeti cím: What open access research can do for Wikipedia)

First Monday (2007), XII. évfolyam, 3. szám

URL: http://www.firstmonday.org/issues/issue12_3/willinsky/index.html

Enciklopédiát szerkeszteni a múltban jellemzően akadémiai kiváltság volt, a wikipedia megjelenésével azonban ez a helyzet megváltozott: az egyes témák felkent szakértői és a csupán hobbiszinten azok iránt érdeklődők egyaránt szerkesztik a szócikkeket. A *First Monday*-ben közzétett tanulmány azt elemzi, hogy a világ leglátogatottabb *online* közösségi tudástára mennyiben épít (és hivatkozik) tudományos közleményekre és szabadon hozzáférhető kutatási eredményekre. A szerző arra a következtetésre jut, hogy van még mit tenni a szabadon hozzáférhető tudományos források és a népszerű enciklopédia összekapcsolása terén.

Zborovskii, G. E. – Shuklina, E. A.: **Az oktatás mint az információs társadalom egyik erőforrása**

(Eredeti cím: Education as a Resource of the Information Society)

Russian Education & Society (2007), XLIX. évfolyam, 2. szám

URL: <http://www.mesharpe.com/mall/results1.asp?ACR=res>

Az oktatás nemcsak Magyarországon küzd nehézségekkel, Oroszországban is számos gond merül fel ebben a fontos szférában. Ennek megfelelően az utóbbi időben számos elemzés foglalkozott az orosz oktatás jobbításával, érdekes módon azonban az információs társadalom és az oktatás lehetőségeinek összekapcsolása még nem történt meg. A szerzők ezt a hiányt igyekeznek pótolni, és az oktatást mint az információs társadalom egyik létfontosságú hajtóerejét, erőforrását definiálják. Az alapok tisztázására törekvő cikk nem sok újdonságot mutat be a területen jártas olvasók számára, de betekintést enged az oktatás, az IKT-eszközök és az információs társadalom egymással összefüggő, izgalmas oroszországi fejlődésébe.

CONTENTS

PhD theses about the information society**Lilla Juhász****The relevance of some Marxian ideas in information societies**

The author of this paper attempts to call attention to certain Marxian ideas, which, subjected to careful revision, may even apply to an information society, as long as consideration is restricted to the territories of Western civilization. Keeping in mind the inconsistent nature of Marxian thought, she only undertakes the analysis, from the perspective of information societies, of approaches and terminology that repeatedly emerge in Marx's works and can be regarded as enduring themes in his oeuvre. She discusses technological determinism, automatized work, the need for free time, "general intellect", the co-existence of copyright and copyleft, and the question of communism ("the society of united producers") versus capitalism.

Keywords: Marxian thought, information society, automatized work, "general intellect", copyright and copyleft "the society of united producers" versus capitalism).

Réka Nagy**Digital inequalities among Hungarian youth: myth or reality?**

This paper is a brief account on empirical research on digital inequalities in a special target group of young (19–29 year-old) Hungarian users of information technology. The author reviews general theories of knowledge-based or information society, including recent approaches and research trends. Narrowing this wider frame of interpretation, she focusses on digital inequalities in the access to and the use of new communication technologies: the model of digital inequalities. Her investigation is based on the research agenda set out by DiMaggio and co-authors. An important outcome of her analysis is postulating that neither those advocating radical changes nor their opponents regarding the information society as a myth are fully right: the relationship between society and the new communication technologies is co-evolutionary, which may dissolve the dispute about the effects of new info-communication technologies on society.

Keywords: ICT, digital inequality, youth, internet use, lifestyle, cultural differences

Ágnes Urbán**Proliferation of new media services**

The paper points out that in developed countries the structure of media services has recently been significantly transformed. Interactive media play an ever-increasing role, primarily via broadband Internet connection. However, we can also expect an increase in digital and mobile television broadcasting and reception. Besides technical innovations, the transformation of user habits reflects a significant impact of changing business environment and altered regulatory conditions. In addition to earlier user attitudes, individually tailored proactive media usage is spreading. The author analyzes the proliferation of new services on the basis of Rogers's diffusion theory. Her empirical research showed that in Hungary the innovators in adapting broadband technology can be readily distinguished from the rest. However, even this apparently homogeneous group of users is by no means uniform but consists of clearly distinguishable types, according to demographical features and the characteristics of actual media-consumption.

Keywords: media-consumption, interactivity, diffusion theory, broadband Internet

Peter Dippold

**The traditional national bibliography and the Internet:
possible responses to new challenges.**

The documents available on the Internet and the websites that make it easier to retrieve them should be regarded as essential parts of the cultural memory, worthy to be identified, catalogued, and preserved. National bibliographies aimed at keeping records of the total document output of a country should be prepared to deal with new challenges posed by the proliferation of electronic documents. Compulsory depositing of all nationally produced documents into selected libraries now embraces electronic documents in an ever increasing number of countries, and systematic storage of the latter has also begun in several places. According to the author, updated national databases, besides the reasonably complete cataloguing of traditional documents, will include selected material in digital form, too, supplemented with metadata and made available on the web. In addition to offering actual records, web catalogues will facilitate surveying of the databases.

Keywords: national bibliography, national library, electronic documents, compulsory depositing of publications, web cataloguing, preservation of cultural heritage

Roland Keszi

**Factors determining the introduction of telework in five European
regions – a modeling experiment in organizational sociology**

The paper attempts to identify the determining organizational background factors for the introduction of telework, and to understand their operative mechanisms. The data were collected in micro-, small, and medium-size enterprises in five European regions. The chief goal of the author was to conduct a general modeling experiment for analyzing, in a uniform framework, the factors influencing the chances of teleworking to be introduced. To identify the relevant organizational sociological correlations, he uses the methods of multidimensional mathematical statistical analysis. At the same time, he aspires to contribute to ongoing debates concerning organizational flexibility and production paradigms in the field of organizational sociology.

Keywords: organizational sociology, work sociology, telework, organizational flexibility, productivity factors, work organization

Gábor László

On the complex impact of software used in the public sector

This paper introduces the so-called L-PEST model as a proposed tool for better understanding, in a complex and integrated way, the fields that are influenced by the software usage within and by the public sector, including motivation and adaptation policies on FLOSS. The primary objective of the author is to identify and describe the main actors shaping this field. He has made an attempt, based on theoretical consideration and on case studies from abroad, to fill a research gap and place the different actors into one complex model. It is hoped that the proposed model assists better clarifying the intricate relationships between e-governance and public education on the one hand, and software application practices of society as a whole on the other. Nevertheless, much more research is needed in the years to come.

Keywords: open source software, government, public administration

RESEARCH REPORT**Péter Kolin – Levente Székely****Advances commenced: the position of social service providers in the information society**

The paper summarizes the results of a survey concerning the conditions of social services in the information society. The survey, long overdue, was commissioned by the association "For you, with you" and conducted by the Infonia Foundation in the spring of the year 2006. According to the authors, social service providers also utilize novel information and communication technologies. Besides detailed exploration of the availability and actual use of technological devices and infrastructure, the research encompassed the attitudes of service providers toward ICT as well. The organizations examined willingly participated in info-communication development programs and were ready to initiate such programs, too. Social workers were surprisingly ready to employ the new tools and willingly participated in training programs in this field.

Keywords: social service providers, ICT readiness, informatics in social services

CONFERENCES**Henrik Schneider****Global Voices Summit 2006****Márton Holczer****Web 2.2 Symposium****CLUB****Lilla Juhász****Development trends in the Hungarian information society:
World Internet Project 2006****REVIEW**

English summaries of the original Hungarian papers

A szerzők és fordítók figyelmébe

A kézirat formája

Minden kéziratot másfeles sortávolsággal kérünk leadni, a szövegtörzs hossza lehetőleg ne haladja meg a 40 000 leütést. A leadandó kézirat Word dokumentumban legyen elmentve, lehetőleg 12 pontos Times New Roman betűtípussal, fejléc és egyéb fix formázás nélkül, s szerkesztőségünk e-mail címére csatolt fájlként kérjük átküldeni.

A cikk címe fölött kérjük feltüntetni a szerző(k) nevét, a szerző(k) munkahelyét, hivatalos levelezési címét és/vagy e-mail címét.

Kivonat, kulcsszavak

Minden eredeti tanulmányt kérünk ellátni egy 40-50 szavas kivonattal, melynek tartalmaznia kell a cikk fő téziseit és lényeges megállapításait. Kérjük továbbá minden kivonathoz max. 5-6 kulcsszó megadását is. A kivonatot és a kulcsszavakat kérjük – lehetőség szerint – angol nyelven is leadni.

Szövegtörzs

A közvetlen hivatkozásokat ne a jegyzetek listája, hanem a szövegtörzs tartalmazza. Minden idézetet, hivatkozást igénylő állítást vagy kifejezést követően zárójelben kérjük feltüntetni a szerzőt, az idézett vagy hivatkozott mű publikálásának évszámát és az idézett oldalakat, a következő formátumban: (Phil Agre 2001, 25–26).

Jegyzetek

A szövegtörzsbe bele nem illeszthető megjegyzéseket, kiegészítéseket tartalmazó jegyzeteket lábjegyzetek formájában kérjük leadni, a szokásos felső indexes számozással. A terjedelmes (5-6 sornál hosszabb) jegyzeteket kérjük kerülni. Ha mégis ilyenekre van szükség, vagy egy oldalon túl sok (8-10 sornál több) jegyzet van, akkor a jegyzeteket végjegyzetként kérjük.

Irodalom

Az irodalom jegyzéke csak az explicit módon hivatkozott publikációkat tartalmazza. A szövegtörzset követően, pár sor kihagyásával kérjük elkezdni a szerzők neve szerint rendezett alfabetikus listát. A különböző irodalmakat azonos szerző esetén az idézett publikációk megjelenése szerinti kronologikus rendbe kérjük szedni, zárójelben feltüntetve a nem hivatkozott első megjelenés évszámát is, ahol van ilyen. Forma: szerző vezetékneve, keresztnéve, kiadás évszáma zárójelben, az anyag címe, megjelenés pontos helye, például folyóirat neve vagy kiadó neve, online elérés esetében egészen pontos link, letöltés ideje. Az önálló kiadványként megjelent művek (például könyvek) címe és a folyóiratok neve dőlt betűvel írva.

Például: Borsi B. – Dévai K. – Papanek G. (szerk.) (2005). *Kísérleti Térkép: innovatív kutató-fejlesztő szervezetek az Európai Unióhoz csatlakozó országokban*. Budapest, Európai Bizottság – Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem – GKI Gazdaságkutató Rt.

Ábrák, táblázatok

Az ábrákat és táblázatokat lehetőleg Word-ben szerkeszthető formában kérjük megadni – ez alól kivételek indokolt esetben természetesen lehetségesek.

A szerző(k) rövid szakmai életrajza

A folyóiratban közöljük szerzőink rövid szakmai életrajzát is: ezt külön fájlban, max. 10-12 soros terjedelemben kérjük megadni, a szakképesítések, a fontosabb munkahelyek, a kutatási terület(ek) és esetleg a főbb publikációk leírásával.

„Az internethasználat terén megnyilvánuló különbségek a társadalmi-kulturális egyenlőtlenségek szokásos mintáit követik. A fiatalok körében is mindenekelőtt a klasszikus információszerző-erőforrásbővítő internethasználat esetében figyelhető meg markánsan a digitális egyenlőtlenség jelensége. Valószínű, hogy e tudásorientált felhasználás területén további egyenlőtlenségek jelennek meg, amelyek hozzáadódnak a hozzáférés egyenlőtlenségeihez. Ez a felhasználói motívum ugyanis egyértelműen és jellegzetesen a magasabb kulturális erőforrásokhoz köthető, és kialakulásában nem csupán az egyén, hanem a család iskolázottsága is meghatározó szerepet játszik.”

(Nagy Réka)

„A technikai innovációk terjedésének sebességét a fogyasztói attitűdök különbözősége és az egymástól jól elválasztható fogyasztói csoportok létezése ellenére is fel lehet gyorsítani a megfelelő alkalmazások megtalálásával. A sikeres innovációk kifejlesztését segítheti az olyan alapvető tendenciák figyelembevétele, amelyek a fogyasztói igényeket az elmúlt években jellemezték. Az új média esetében azonban nehezíti a helyzetet, hogy a technológia túlságosan gyorsan fejlődik, a fogyasztói szokások csak lassan követik a változásokat.”

(Urbán Ágnes)

„A világ legnagyobb szoftvervásárlói általában a kormányzatok, az államigazgatási szervezetek. A közszféra mint modellfelhasználó viselkedése nemcsak gazdasági hatásokat fejt ki a piac közvetítésével, hanem befolyásolja a társadalom egészének a magatartását is. A kormányzatok által beszerzett és használt szoftverek hatása a mindennapi élet szinte minden területét érinti: befolyásolja az állampolgárok bevonását és részvételét a közéletbe, a közszféra átláthatóságát, a nyílt kormányzást és a közérdekű adatokhoz való hozzáférést csakúgy, mint a digitális archívumok létrehozásának kérdéskörét.”

(László Gábor)

Ára: 800 Ft